

STRATEGI 2020

SUM: Senter for Utvikling og Miljø

Strategisk Mål for SUM 2020

I samspill med UiO, forskningsinstitusjoner i inn- og utland, og med myndigheter, samfunn og næringsliv skal SUM styrke sin posisjon og bli et ledende internasjonalt forskningssenter for utvikling og miljø.

1. INNLEDNING

UiOs Strategi 2020 gir nye og spennende signaler med konsekvenser for SUM, både innen forskning, formidling, undervisning og personaladministrasjon. Kvalitet i all virksomhet, ikke bare faglig, men også når det gjelder støttefunksjoner og infrastruktur står helt sentralt. Å krysse grenser, det være seg faglige eller landegrenser og det å delta aktivt i internasjonalt samarbeid innen forskning og undervisning står også sentralt. Videre fremheves at UiO ønsker et tydeligere samfunnsansvar for å bidra til å finne løsninger på de store utfordringer verden står overfor, særlig innen klima og miljø. Det legges også vekt på at undervisningen skal være mer forskningsbasert og at universitetet skal være en god og inspirerende arbeidsplass for de ansatte. SUM kjenner seg godt rustet til å møte flere av utfordringene formulert i *Strategi 2020*.

SUMs Strategi 2010-2020 viser hva senteret kan bidra med for å realisere UiOs strategiske mål: å styrke UiOs internasjonale posisjon som et ledende forskningsuniversitet gjennom nært samspill mellom forskning, utdanning, formidling og innovasjon (*Strategi 2020* s.1).

SUMs Strategi bygger på senterets faglige prioriteringer, nedfelt i dokumentet *Kvalitet og Relevans: Faglige prioriteringer for forskning og undervisning ved UiO*. SUMs strategi knytter an til UiOs strategi ved at dokumentet er bygget opp etter samme mal som *Strategi 2020*, med kapittelinnledning, mål og strategier som er direkte relatert til denne.

SUMs Strategi inneholder senterets overordnede mål og strategier for planperioden. Tiltak og aktiviteter som forutsettes for å gjennomføre disse vil bli nedfelt i årsplaner.

2. MÅL OG PROFIL

Senter for utvikling og miljø (SUM) ble opprettet ved Universitetet i Oslo (UiO) i 1990, som et ledd i oppfølgingen av rapporten fra Verdenskommisjonen for miljø og utvikling. *Vår felles fremtid*. Konklusjonene i rapporten ga nye utfordringer til alle deler av samfunnet, ikke minst det vitenskapelige miljø.

SUM ble etablert som en tverrfaglig enhet under Kollegiet, med styrerepresentanter fra fakultetene og fra eksterne institusjoner. Etter evalueringer av to virksomhetsperioder, ble SUM i 2000 besluttet videreført uten tidsavgrensning. En ny evaluering ble gjennomført i 2007 der spørsmål om SUM skulle integreres i fakultetsstrukturen ble et sentralt tema. Den 14. oktober 2008 vedtok Universitetsstyret at SUM skulle videreføres som en egen tverrfaglig enhet direkte under Universitetsstyret, og at vedtektene skulle revideres i tråd med Evalueringskomiteens forslag om et nærmere samarbeid med Forskningscenter for miljø og samfunn - CIENS

SUMs overordnede mål er å bli et internasjonalt ledende forskningscenter for utvikling og miljø og dermed bidra til UiOs ambisjon om å bli et fremragende europeisk forsknings-universitet. Dette forutsetter:

- *cutting-edge* forskning innen utvikling og miljø både på et lokalt, nasjonalt og globalt plan;
- spennende og engasjert undervisning på master og PhD nivå;
- relevante bidrag til den aktuelle samfunnsdebatten om utviklings- og miljøspørsmål;
- miljøvennlig drift av egen virksomhet.

I SUMs faglige prioriteringer vektlegges at:

- forskningen skal fokusere på et antall utvalgte tema definert ut fra kompetanse og forskningsinteresser hos egne ansatte, behov for fornyelse, samfunnsmessig relevans og muligheter for ekstern finansiering;
- forskningen skal være internasjonal, både når det gjelder geografisk fokus (Asia, Afrika, Latin-Amerika og Europa), forskningssamarbeid og publisering;
- forskning, undervisning og formidling skal være tverrfaglig og av høy kvalitet og relevans;
- undervisningen skal være nært knyttet til forskningen og bidra til økt forskerrekuttering, internasjonalisering og tverrfaglig samarbeid.

I en situasjon med økt politisk fokus på koblingen mellom utvikling og miljø har SUM i samarbeid med andre forskere ved UiO og instituttene i CIENS gode muligheter til å frembringe forskningsbasert kunnskap med betydning for samfunnsutviklingen. Vår tids utfordringer knyttet til klima, fattigdom og forvaltning av naturressurser gjør SUMs forskningsagenda i skjæringsflaten mellom utvikling og miljø viktigere enn noensinne.

Disse utfordringene er så omfattende at de sprenger grensene for tradisjonelle disipliner og krever innovative tilnærminger. Som et allerede anerkjent internasjonalt senter med en klar tverrfaglig profil, har SUM et godt grunnlag for å etablere seg som et internasjonalt ledende forskningscenter for utvikling og miljø, og for å bidra til UiOs ambisjon om å bli et fremragende europeisk forskningsuniversitet.

3. ET GRENSESPRENGENDE SENTER

MÅL:

UIO (STRATEGI 2020): Universitetet i Oslo skal fremme grensesprengende forskning, utdanning og formidling og være en etterspurt internasjonal samarbeidspartner.

SUM: I samarbeid med internasjonale og nasjonale partnere skal SUM styrke sin tverrfaglige forskningsprofil og bidra med relevant forskning av høy vitenskapelig kvalitet på senterets kjerneområder.

STRATEGIER:

1. Videreutvikle og styrke forskningsporteføljen og de tverrfaglige arenaer tilknyttet SUMs forskningsområder;
2. I samarbeid med andre forskningsenheter ved Universitetet styrke og videreutvikle de to tverrfakultære satsingsområdene som SUM deltar i: LEVE (forankret og koordinert av SUM) og MILEN (koordineringsansvar tillagt SUM);
3. Styrke og videreutvikle SUMs mange partnerskap og forskningssamarbeid både i Sør og i Nord.

Behovet for kunnskap om utviklings- og miljøspørsmål er stort og krever innsats som må involvere forskere fra flere fag/disipliner. Tverrfaglig samarbeid innenfor humsam-disipliner og særlig mellom mednat- og humsam-disipliner er meget utfordrende. Dette skyldes ikke bare teoretiske, epistemologiske og metodiske forhold, men også organisatoriske forhold som er sterkt preget av disiplinære barrierer. SUM vil møte disse utfordringene gjennom nettverksvirksomhet, konkrete forskningsprosjekter og gjennom oppbygging av kurs med fokus på tverrfaglig metode og forskningstilnærminger på bachelor, master og PhD-nivå.

UiOs nye tverrfakultære satsing på utviklings- og miljøforskning gjennom LEVE og MILEN, innebærer potensiell fornyelse og nye former for samarbeid på tvers av fakulteter, så vel som internasjonalt.

SUMs forskning er per definisjon internasjonal ved at den er forankret i tematikk som i hovedsak berører land i Sør, Nord – Sør relasjoner eller globale forhold. Dette innebærer et omfattende samarbeid med forskere og institusjoner i Sør, men også med forskere i Europa og USA som arbeider med beslektede spørsmål. Den vitenskapelige publiseringen skjer i hovedsak i internasjonalt anerkjente tidsskrifter og tilsvarende forlag. I tillegg til medvirkning i en rekke internasjonale forskningsprosjekter, deltar SUMs forskere i internasjonale nettverk og senteret koordinerer for tiden nasjonale nettverk for Latin-Amerikaforskning og Asia-studier.

4. ET LÆRINGSSENTER

MÅL:

UiO (STRATEGI 2020): Universitetet i Oslo skal tilby forskningsbasert utdanning på linje med de fremste internasjonale læresteder.

SUM: Undervisningen ved SUM skal være forskningsbasert og av høy kvalitet, og bidra til økt forskerrekuttering, internasjonalisering og tverrfaglig samarbeid ved UiO. SUM vil fortsatt prioritere undervisning på høyere grad.

STRATEGIER:

1. Videreutvikle og styrke forskningsbaserte undervisningstilbud ved SUM;
2. Videreutvikle og styrke Forskerskolens aktiviteter;
3. Utvikle og styrke samarbeidet i og mellom LEVE og MILEN og gjeldende undervisningstilbud både på Master- og PhD-nivå tilknyttet områdene.

Universitetet har som hovedmål å utdanne kandidater med fagkompetanse på høyt europeisk nivå og gi studentene et godt grunnlag for videre utvikling – både som fagpersoner og som samfunnsborgere. I tråd med UiOs mål for kommende planperiode vil SUM aktivt arbeide for å rekruttere studenter som har faglige forutsetninger og interesse for et studieløp ved et fremragende europeisk forskningsuniversitet.

SUMs undervisning er og skal fortsette å være forskningsbasert, og være oppdatert i forhold til forskningens nyeste resultater. Foreleserne underviser i sine egne fagområder og forskningstematikk slik at studentene møter aktive og motiverte forskere i undervisningen. Gjennom undervisningen blir studentene godt skolert i tverrfaglig samarbeid og i koblingen mellom forskning og politikk i tilknytning til bærekraftig utvikling på nasjonalt og internasjonalt nivå. Undervisningen skal gi studentene et godt grunnlag for arbeid i og utenfor academia. SUMs undervisningstilbud skal være relevant for forvaltningen og samfunnet ellers, og gi studentene en solid faglig basis som kan danne grunnlag for en bredde av karrieremuligheter. Undervisningen skal bidra til kritisk refleksjon, og bidra med et kritisk, analytisk og utfordrende perspektiv på samfunnet.

Arbeidet med å utveksle emner med andre masterprogram ved UiO og økt studentutveksling med utenlandske universiteter, i tråd med målet om å gjøre internasjonal eksponering til en integrert del av studier ved UiO, skal prioriteres.

Gjennom Forskerskolen vil SUM videreføre og styrke tidligere praksis med særskilte PhD-kurs knyttet til aktuelle forskningsområder ved senteret, samt LEVE og MILEN. Kursene annonseres også internasjonalt. Disse kursene vil fortsatt være en viktig drivkraft for tverrfaglig samarbeid internt ved UiO, så vel som for internasjonalisering av forskningssamarbeid. Det skal i planperioden arbeides med å få vektet de ulike tilbudene ved SUMs Forskerskole, fortrinnsvis gjennom et av allmennfakultetene.

5. ET SAMFUNNSENGASJERT SENTER

MÅL:

UIO (STRATEGI 2020): Universitetet i Oslo skal gjennom aktiv dialog og samarbeid bidra til at forskningsbasert kunnskap kommer til anvendelse for å løse det 21. århundrets store samfunnsutfordringer.

SUM: Senteret skal frembringe forskningsbasert kunnskap om miljø- og utviklingsutfordringene og bidra til at slik kunnskap kommer til anvendelse.

STRATEGIER:

1. SUM skal styrke og videreutvikle en kritisk og uavhengig forskningsagenda med samfunnsrelevans;
2. SUM skal søke å påvirke politiske beslutninger gjennom en kritisk og konstruktiv tilnærming til miljø- og utviklingsproblemenes virkninger og årsaker;
3. SUM skal videreutvikle og styrke sitt samarbeid med nasjonale og internasjonale institusjoner, offentlig forvaltning og private virksomheter for å sikre anvendelse, på SUMs kjerneområder, av forskningsbasert kunnskap.

Utviklings- og miljøtematikk står høyt på den offentlige agenda. Tettere politisk kobling mellom miljø og bistandsspørsmål i Norge og internasjonalt kan åpne nye faglige arenaer og innebære finansieringsmuligheter som kan gi økt aktivitet ved SUM. Dette øker mulighetene for at SUM i tiden fremover kan få en viktigere rolle i forskningssammenheng og i samfunnsdebatten.

Norge ønsker å spille en sentral rolle i utviklingen i Sør. Dette reflekteres blant annet gjennom økninger i bistanden til helse og klimarelaterte tiltak og godt styresett, etiske retningslinjer for bruk av oljefondet og en rekke fredsinitiativ. Viktige spørsmål er knyttet til hvilke samfunnsmessige tiltak som er nødvendig for å begrense de negative konsekvensene av klimaendring. Disse spørsmålene må sees i sammenheng med global fattigdom og andre samfunnsmessige utfordringer og prosesser. Relasjonen mellom utvikling, fattigdom og miljø vil by på mange viktige forskningstemaer fremover og behovet for kunnskap på dette feltet er økende. SUM kan bidra til at UiO, som landets største universitet med en betydelig kompetanse på feltet, kan spille en langt viktigere rolle enn i dag.

Fokus på samfunnsansvar betyr ikke at forskningen skal bli styrt av etterspørsel eller at den utelukkende skal respondere på behov innen politikk og bistandsforvaltning. SUM skal drive uavhengig og kritisk forskning, men samtidig prioritere dialog med eksterne brukere og fremme faglige aktiviteter som reelt kan styrke kunnskapsgrunnlaget til å formulere en politikk for bærekraftig utvikling. SUM vil særlig prioritere å styrke og videreutvikle miljø- og utviklingsforskernes samfunnsengasjement tidlig i karrieren. SUMs Forskerskole vil søke å realisere dette potensialet ved å trene nye forskere i å formidle forskning til relevante miljøer både innen- og utenfor Akademia.

6. ET HANDLEKRAFTIG SENTER

MÅL:

UiO (STRATEGI 2020): Universitetet i Oslo skal forvalte sine samlede ressurser offensivt slik at de bidrar til å understøtte kjerneaktivitetene.

SUM: SUM skal være effektiv i innhenting av tilgjengelige forskningsmidler og forvalte sine samlede ressurser offensivt slik at de bidrar til å understøtte kjerneaktivitetene.

STRATEGIER

1. SUM skal bidra til å sikre tilgangen på eksterne midler som er relevante for senteret gjennom deltakelse i programutviklingskomiteer og andre premissdannende arenaer;
2. Senteret skal kontinuerlig bli bedre rustet til å hente mer midler fra EU og NFR;
3. Egne midler avsettes til å finansiere utvikling av prosjekter for ekstern finansiering for å sikre faglig kompetanse på alle karrieretrinn.

UiOs strategi legger vekt på at ressursene skal fordeles på bakgrunn av kvalitet og relevans. Grunnfinansiering og ekstern finansiering skal virke gjensidig forsterkende. SUM har betydelig erfaring med innhenting av midler, da over 60 % av senterets virksomhet er eksternt finansiert. SUM skal styrke sin evne til å søke de riktige midlene og utnytte de mulighetene for finansiering som er gode for UiO, ikke minst innen EU og deler av Forskningsrådet. Målsettingen skal oppnås gjennom å legge til rette for gode søknadsprosesser, samt å profesjonalisere den forskningsadministrative infrastrukturen. SUM har opparbeidet seg strategiske midler som benyttes til utvikling av prosjektsøknader som sikrer fremtidig finansiering.

Økt langsiktig forskningsfinansiering er en forutsetning for at SUM skal nå sine faglige mål. En konsekvens av at hovedtyngden av forskningsvirksomheten ved SUM er eksternt finansiert gjennom tidsavgrensede prosjekter, er at majoriteten av det vitenskaplige personalet er ansatt på midlertidige kontrakter. Dette skaper utfordringer knyttet til senterets forsknings- og kompetansemessige kontinuitet. Fordelen er at SUM som forskningsinstitusjon får en fleksibilitet både med tanke på tematikk, tilknyttede forskere og faglige perspektiver. Ulempen er at det er vanskelig å holde på nøkkelpersonale over lengre tid. En riktig balanse i forholdet mellom kontinuitet og fornyelse er en forutsetning for kvalitet.

Skillet mellom grunnforskning og anvendt forskning vil reduseres i perioden, samtidig som behovet og etterspørselen etter universitetskompetanse vil øke. Dette betyr at universitetet kan stille større krav til sine samarbeidspartnere og oppdragsgivere. SUM vil fortsette å prioritere søknader om finansiering av større og langsiktige programmer og prioritere ekstern finansiering som bidrar til økt handlingsrom.

Mindre prosjekter, evalueringsoppgaver og oppdragsforskning vil kun være aktuelle dersom de bidrar til å styrke senterets tematiske og tverrfaglige profil.

7. DET GODE SENTER

MÅL:

UIO (STRATEGI 2020): Universitetet i Oslo skal legge til rette for at studenter og ansatte skal realisere sitt potensial i et godt arbeids og læringsmiljø.

SUM: Senteret skal tilby et faglig stimulerende forskningsmiljø som tiltrekker seg dyktige forskere, stipendiater og studenter.

STRATEGIER:

1. Ivareta et godt arbeidsmiljø og anvende anerkjente virkemidler i personalforvaltning.
2. Videreutvikle en profesjonell og effektiv organisasjon med gode støttefunksjoner der ansatte og studenter opplever at det legges tilrette for arbeidsinnsats innen forskning, undervisning, formidling, ledelse og administrasjon;
3. Forankre beslutninger vedrørende fagutvikling i tydelig ledelse basert på medvirkning, demokrati, samt forutsigbare kriterier;
4. Tydeliggjøring av forventninger til den kompetanse som kreves i forskjellige stillinger og på de forskjellige trinn i en karriere.

Arbeidet med å videreutvikle SUM som en god og variert arbeidsplass skal fortsatt prioriteres. SUM har nå ca. 50-50 kvinner og menn på alle nivå, unntatt blant studentene hvor det er en overvekt av kvinner (60-40), en variert alderssammensetning og et betydelig innslag av utenlandske forskere, stipendiater og studenter. Dette til sammen er forhold som stimulerer til et spennende og dynamisk arbeidsmiljø.

For å optimalisere den faglige virksomheten og ivareta trivsel og effektivitet, ser SUM behovet for å tydeliggjøre ansvarsforhold og sikre gode kvalitetssikringsrutiner på alle nivåer. En god arbeidsplass forutsetter et forutsigbart arbeidsmiljø som tar individuelle hensyn når mål og forventninger fastsettes. Forventninger om publikasjoner og undervisningsoppgaver fastsettes derfor i samråd med den enkelte forsker, hvor tilrettelegging av arbeidsoppgaver med realistiske tidsrammer avklares. Spesielt ser SUM nødvendigheten av tydeligere forskningsledelse i forholdet mellom PhD-stipendiater og den faglige ledelsen.

De interne fora ved SUM er viktige for å stimulere til samarbeid ved senteret, og skal videreutvikles for å skape best mulig vilkår for forskningssamarbeid.

Det er en stor utfordring knyttet til å sikre god balanse mellom undervisnings-, formidlings- og administrative oppgaver, og samtidig sikre sammenhengende forskningstid for senterets vitenskapelig ansatte. Det tas sikte på å involvere studenter og stipendiater sterkere i SUMs forskningsaktiviteter. Stipendiatene skal normalt ansettes for fire år med en 25 % stilling som pliktarbeid innen undervisning eller annen faglig virksomhet. I tillegg skal en god administrativ infrastruktur avlaste forskerne med administrativt relaterte oppgaver.

For å sikre en bred faglig rekruttering av PhD-stipendiater, skal studenter fra fakultetsbaserte masterprogrammer fortsatt få tilbud om lesesalsplasser på SUM. Studentene skal sikres gode lærings- og arbeidsforhold. Det arbeides aktivt med å integrere masterstudenter i forskningsmiljøet ved SUM, gjennom deltakelse i pågående prosjekter.